

jeg ubetinget maatte modsætte mig. Jeg har kun gjort gjældende, at for at jeg skulde gaa med til Statsgaranti i saadanne Sager, maatte der være gjort særlige Betingelser gjældende, og jeg har udtalt, at de Betingelser, som efter min Mening maatte være gjorte gjældende, ikke ere fuldt tilstede her; men jeg har tillige antydnet, at naar der stete visse Modifikationer, Ændringer med Hensyn til visse Punkter, kunde jeg være med til en, om end meget begrændset Statsgaranti. Nu udtalte det ærede Medlem for Beile Amts 3die Valgkreds at det var høist besynderligt, at jeg i iaar vilde være med til af Statskassen at give 1 Million som Grundfond eller Reservefond til en saadan Kreditforening, medens jeg ifjor ikke vilde gaa med til at give 1 Million til direkte Udlaan. Der er blot den lille Forskjel, at her er Tale om 1 Million en Gang for alle, medens det ærede Medlem foreslog 1 Million om Aaret. Det gjør dog virkelig en ikke saa lille Forskjel. Dernæst nævnte det ærede Medlem, at Statsgaranti for saadanne Foretagender ikke er noget saa helt Ukjendt; thi vi have Livrenteanstalten af 1871. Ja, jeg skal nu gjerne erkjende, at den ubegrændsede Forpligtelse, som denne Statsgaranti paalægger Statskassen, ikke er helt uden Betænkelse, og at den store Forpligtelse, som Statskassen har maattet opfylde overfor den tidligere Entekasse, er et Fingerpeg i saa Henseende. Jeg skal i Forbigaaende bemærke, at jeg for mit Vedkommende ikke har været med til at vedtage hin Lov, saa at jeg i alt Fald ikke kan bære Ansvar for Ulemperne deraf; men jeg vil særlig fremhæve, at Forholdet er saa betydelig forskjelligt paa ethvert Punkt, at man ikke kan anstille en fuldkommen Sammenligning. Livrenteanstalten er i alt Væsentligt en Statsanstalt, Staten forpligter en hel Klasse Borgere, Embedsmænd og Skolelærere til at gjøre Indskud i Livrenteanstalten for at sikre deres eventuelle Enke Dørløbsrente, og det er da kun rimeligt, at Staten ogsaa giver Sikkerhed for, at de eventuelt faae det, de have tegnet sig for i denne Anstalt, men her er ikke Tale om nogen Forpligtelse for Noget til at gaa ind i disse Kreditforeninger. Dernæst er der forsaavidt Forskjel, som Staten ved Livrenteanstalten henvender sig til Alle, til alle Samfundsmedlemmer eller Samfundsborgere og aabner Udgang for Alle og Enhver til at indtræde i Anstalten, men at disse Kreditforeninger ere bestemte for en særlig stærkt begrændset Samfundsklasse. Dernæst er der jo ogsaa nogen Forskjel, skjøndt jeg nævner dette Punkt uden at lægge megen Vægt paa det — men jeg kan ikke forbigaa det helt — paa at ved Livrenteanstalten opmuntres Statsborgerne til at oppare Penge til Fremtiden, til deres gamle Dage og til deres Efterladte, og at man her opmuntres dem til at optage Laan, som maasse ville tyngte paa deres Efterkommere. Noget fuldstændig

Parallel er her i alt Fald ikke. Endelig er jo netop en af de væsentligste Fordringer, jeg stillede for at gaa med til Statsgaranti, opfyldt ved Livrenteanstalten, idet hele Bestyrelsen bestiktes af Kongen og forterer under Finansministeriet, som har Tilsyn med den, og til hvilket dens Beslutninger i forskjellige Retninger skulle indstilles til Godkendelse — kort sagt, Regjeringen har en lang videregaaende Kontrol med den, end der er Tale om her. Dersom man vil argumentere fra Livrenteanstalten, tror jeg derfor, at man i alt Fald maa indbrømme et af de Punkter, jeg har gjort gjældende, nemlig at der maa øves en stærkere Kontrol fra Statens Side med disse Foreningers Virksomhed. — Den høitærede Minister fastholdt den af ham i Landstinget tidligere brugte Parallel mellem Jernbaneanlæg og disse Kreditforeninger og mente, at det i begge Tilfælde gjaldt en vigtig Samfundsinteresse. Men her er dog virkelig den store Forskjel, som alt er fremhævet, at Staten betragter Jernbaneanlæg for et Samfundsanliggende af saa stor Betydning, at den direkte vil engagere sine Kapitaler deri. Men dette har jo netop den ærede Minister ikke villet erkjende var tilstede paa dette Omraade, idet han jo er imod saadanne direkte Udlaan af Statens Midler hertil, altfaa forekommer det mig, at man ikke kan drage denne Parallel. Og dernæst gjælder ogsaa det, hvad jo allerede er fremhævet, at overfor Jernbanerne udover Staten stærk Kontrol, ikke alene overfor Anlægget men ogsaa overfor Driften; paa næsten ethvert Punkt har Regjeringen Indflydelse, f. Ex. med Hensyn til Fartplan, Tøgers Fastsættelse osv. Den Garanti, som der her er Tale om, kan paa en vis Maade siges at være af et ubestemt Omfang; naar hertil siges: ja man tænke paa de mange Jernbaner, der kan være Tale om fremtidig at bygge, maa det ikke overses, at der i hvert Fald der kun er Tale om Garanti for et bestemt begrændset Beløb, og Regjeringen kan afgjøre, om den vil gaa videre paa den Vej eller ikke; men her har den engang for alle frastrøvet sig denne Afgjørelse og lagt den i Hænderne paa Kreditforeningernes Bestyrelse, saa der kan ikke gjøres Forandring deri, naar den først har givet sit Samtykke dertil. Den ærede Minister udtalte endvidere, at der her var en vigtig Samfundsinteresse tilstede, hvilket var Hovedgrunden til, at man skulde gaa ind paa dette Forflag. Jeg har ikke ubetinget modtaget dette. Jeg har erkjendt, at naar der er Tale om Huse med Jord, saa er der Tale om Samfundsinteresse, og derfor bør Lovforlaget begrænses til Huse med Jord. Den ærede Minister gif videre i sin Udtalelse og mente, at der her var Tale om at løfte og udvikle en hel ugunstig stillet Samfundsklasse, og at man derfor ikke burde drage Grænsen for snæver, men burde gaa langt videre. Men jeg skal minde om den ærede